

Den Haag, 6 februari 2015

Aan: Algemene Commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Naar aanleiding van het Algemeen Overleg op woensdag 25 februari a.s. over het eindrapport MVO Sector Risico Analyse en de reactie van het kabinet op het SER-advies 'IMVO-convenanten', wil de coalitie Stop Kinderarbeid graag de volgende *opmerkingen en aanbevelingen* aan u voor leggen. Daarnaast onderschrijven wij de brief die uw Commissie van het MVO Platform ontvangt.

In 10 van de 13 in het KPMG rapport genoemde sectoren met een verhoogd risico op het gebied van MVO, wordt kinderarbeid als risico genoemd. Dat is een aanzienlijk aantal, maar daarnaast worden *kinderrechten ook geschonden in de sectoren waar kinderarbeid niet wordt genoemd* (dat betreft: chemie - waaronder rubber - , hout & papier en olie & gas).

Verder valt in de fiches op dat een *aantal (sub)sectoren* waarin op aanzienlijke schaal kinderarbeid voorkomt *niet wordt genoemd*. Dat geldt onder meer voor zaden, een sector waarin Nederlandse bedrijven in het buitenland (waaronder India) zeer actief zijn; hazelnoten uit Turkije, die door Nederlandse multinationale bedrijven in bijvoorbeeld chocola worden verwerkt; en schoenen, die Nederlandse bedrijven laten maken in onder meer India en Turkije. Daarnaast worden ook *koffie, thee en tabak ten onrechte niet in verband gebracht met kinderarbeid*. Goud – er werken volgens het rapport 1 miljoen kinderen in goudmijnen - wordt alleen genoemd in relatie tot juwelen, terwijl ook in o.m. *laptops en smartphones* een aanzienlijke hoeveelheid goud wordt gebruikt.

In het bronnenboek van de MVO Sector Risico Analyse zijn door Stop Kinderarbeid en haar leden aan KPMG aangereikte *publicaties over zaden, hazelnoten en schoenen niet te vinden*, terwijl in het hoofdstuk met achtergrondinformatie wel wordt verwezen naar Kamervragen en de noodzaak tot het nemen van maatregelen tegen kinderarbeid in de productie van leren schoenen en hazelnoten. Opmerkingen in de consultatiefase over omissies hebben niet tot aanpassingen geleid. Deze *onvolledige en daardoor deels onjuiste weergave van feiten* is sterk te betreuren.

Een voorbeeld van een *evidente onjuistheid* in de Sector Risico Analyse is de bewering dat 'relatief weinig bekend is over de invulling van de *responsibility to protect* door Nederlandse bedrijven wat betreft de productie en verwerking van leer'. In november 2013 is het rapport '*Working on the right shoes*'¹ verschenen, waarin 28 schoenenbedrijven zijn vergeleken op hun MVO prestaties met betrekking tot leren schoenen. Over dit rapport werden ook Kamervragen gesteld. Onjuist is ook dat het risico kinderarbeid in het fiche over de textiel- en kledingsector alleen wordt genoemd bij de productie van katoen. Er wordt niets vermeld over risico's op kinderarbeid tijdens de andere fases van het productieproces van kleding - terwijl misstanden hierover regelmatig in het nieuws zijn.

---

¹ Zie: <http://stopkinderarbeid.nl/Stop-Kinderarbeid/NIEUWS/Welke-schoenenbedrijven-scoren-tegen-kinderarbeid>

Aanbevelingen

1. **De regering zou in vervolg op de MVO Sector Risico Analyse een *Kinderarbeid Sector Risico Analyse* moeten laten doen, die overheid, bedrijven, sectororganisaties en maatschappelijke organisaties een beter en diepgaander inzicht geeft in de aard en omvang van kinderarbeid in volledige productieketens van Nederlandse bedrijven en die als basis kan dienen voor verdere activiteiten in diverse sectoren.**

Aangezien de bestrijding van kinderarbeid een prioriteit van de regering is, en de huidige analyses van de 13 sectoren op het gebied van kinderarbeid summier en onvolledig zijn, zou zo'n aanvullende analyse noodzakelijke nieuwe informatie opleveren voor vervolgactiviteiten, onder meer bij de implementatie van Convenanten. Daarnaast is een dergelijke analyse zeer nuttig als basis voor de verdere maatschappelijke en politieke discussie over noodzaak en de nadere uitwerking van de initiatiefnota van Kamerlid Van Laar (over het verbieden van producten gerelateerd aan kinderarbeid), waarvoor de Minister voor Buitenlandse Handel en OS onlangs een aantal mogelijkheden aan uw Kamer heeft voorgelegd. Overigens zou Nederland een dergelijke *Kinderarbeid Sector Risico Analyse* ook in EU verband moeten bepleiten. Onder meer het komende Nederlandse voorzitterschap van de EU biedt daartoe mogelijkheden.

2. **Bij het opstellen van de Convenanten voor de sectoren met verhoogd MVO risico zou kinderarbeid - zeker in de tien genoemde sectoren - deel moeten uitmaken van de aan te pakken problemen. Daarbij moet er voor gezorgd worden dat bestaande kennis en inzichten over het voorkomen en bestrijden van kinderarbeid op een samenhangende en sector-overstijgende manier worden ingezet. Vanzelfsprekend sluit dit maatwerk per sector niet uit.** Een voorbeeld van kennis die daarvoor kan worden ingezet is het *Action Plan for Companies to Combat Child Labour ('Out of work and into school')*² van Stop Kinderarbeid. Deze handleiding gaat in op het voorkomen van kinderarbeid en de rehabilitatie van ex-werkende kinderen. De door Minister Ploumen gesteunde *Child Labour Free Zone* aanpak kan daarbij een rol spelen. Stop Kinderarbeid is zelf onder meer actief betrokken bij de sectoren textiel, kleding, schoenen, hazelnoten, koffie, natuursteen en goud, maar is daarnaast graag bereid om op sector-overstijgend niveau bij te dragen aan de uitgangspunten voor de bestrijding van kinderarbeid voor alle Convenanten.
3. **De leer- en schoenensector zou betrokken moeten worden bij het Convenant over de textiel- en kledingsector waarover nu wordt gepraat.** Het KPMG rapport stelt dat 'in veel internationale indelingen ook schoenen en lederwaren tot deze sector worden gerekend'. Aangezien kinderarbeid en andere arbeidskwesties in de leer- en schoenensector veelvuldig voorkomen en deze sector ook in Nederland is georganiseerd, ligt het voor de hand om beide sectoren samen in een Convenant onder te brengen. Een praktische reden daarvoor is ook dat veel bedrijven in de kledingsector betrokken zijn bij de fabricage en verkoop van schoenen en leren accessoires. Bovendien vertegenwoordigen de betrokken brancheorganisaties zowel kleding als schoenenbedrijven.

Stop Kinderarbeid is graag bereid u nader over het bovenstaande te informeren.

Met vriendelijke groet,

Sofie Ovaa, coördinator Stop Kinderarbeid en
Gerard Oonk, senior beleidsadviseur Stop Kinderarbeid

---

² Zie: <http://www.stopchildlabour.eu/Stop-Childlabour/What-you-can-do/As-a-company-or-organisation>